

GESTIÓ ESPORTIVA

LA PROMOCIÓ DE L'ESPORT. EL MODEL DE L'ATLETISME A ANDORRA

Xavier Fabian i Ballabriga,

Llicenciat en E. Física. Maestria Atletisme.

Entrenador Nacional d'Atletisme.

Director de Promoció de la Federació Andorrana d'Atletisme.

Entrenador de Salts de la F.A.A.

Abraham Ferriz Alvaro,

Monitor Nacional d'Atletisme.

Monitor de Promoció a la Federació Andorrana d'Atletisme.

Resum

Promoure significa donar la primera impulsió a alguna cosa. Des d'aquesta perspectiva, el treball de les federacions esportives quant a promoció del seu esport, hauria de situar-se avui en dia en un lloc significativament important pel que fa al desenvolupament esportiu en la nostra societat.

Les formes i mètodes d'aplicació d'aquesta promoció dependran del tipus d'esport, de la societat on s'estigui treballant i de tot un seguit de factors que faran que aquesta tasca s'hagi de fer quasi "a mesura".

Malgrat tot, però, en aquest petit treball volem exposar el model aplicat en la *Promoció de l'Atletisme* a Andorra amb clares referències sobre la nostra filosofia i mètodes de treball.

Introducció

Sota la influència que l'esport exerceix en la nostra societat –sobretot en el món juvenil– des de les darreres dècades, les organitzacions i associacions esportives a nivell nacional i internacional, s'han plantejat en els darrers temps, un extens treball de planificació i desenvolupament del fenomen esport, tant a nivell general, com específic de les diferents disciplines esportives.

És en aquest darrer aspecte on el treball de les Federacions esportives es converteix (o hauria de fer-ho) en

Paraules clau:
atletisme, promoció, Andorra

Abstract

To promote means to give the first impulse to something. From this point of view, the work of the sports federations with regards to the promotion of their sport, would have to be place these days in a significantly important position as to the sporting development in our society.

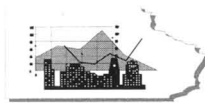
The ways and methods of application of this promotion will depend on the type of sport, on the society where one is working and a series of factors which would require the task to be "tailor made". Despite all this, in our little piece of research, we would like to show as a model the promotion of athletics in Andorra, with clear references to our philosophy and working methods.

motor i peça bàsica per al coneixement i desenvolupament de l'esport.

Per a que aquest treball resulti fructífer, però, no es pot deixar de banda quelcom tan important com el coneixement amb profunditat de la realitat del món juvenil, les seves necessitats i els seus problemes, tenint en compte que són els joves qui realment mouen l'esport.

Des d'una perspectiva clarament oberta a nous coneixements i noves iniciatives, a la Federació Andorrana d'atletisme hem volgut plantejar, ja fa sis anys, la construcció d'un esquema de Promoció de l'atletisme al nostre país, que vinculi la realitat esportiva actual, amb la realitat del món juvenil.

Amb aquest petit treball, volem presentar un model de promoció de l'atletisme a nivell nacional, explicar quina ha

estat l'estratègia, el plantejament de treball i les activitats dutes a terme per aconseguir els nostres objectius.

La nostra filosofia

Ja fa un cert temps, que aquells que treballem en contacte directe amb els joves, hem detectat una certa manca de participació d'aquests no tant sols en el món de l'esport, sinó també en els afers de la vida quotidiana.

Amb els problemes de manca de valors que afecten a la societat juvenil d'avui en dia, les seves dificultats d'adaptació, manca de participació en l'esport i en la vida associativa actual, no podem pretendre crear un model que sotmeti els joves només a la cultura esportiva dels resultats, prescindint de les seves necessitats de relacionar-se amb els altres; amb els seus coetanis en primera instància i amb la resta de la societat, afavorint la comunicació i el diàleg amb els adults.

És per aquesta raó, que el plantejament que nosaltres hem volgut fer de la promoció de l'atletisme ha permès que la relació entre el jovent, cultures juvenils i esport sigui molt rica i mai monòtona, sense sotmetre's al dogmatisme del rècord, però sense substituir-lo pel de l'antirècord.

Pensem que no podem potenciar l'atletisme només des de la perspectiva del resultat, que només afavoreix, sens dubte, els més dotats. Hem volgut un model d'atletisme que potenciés els resultats, però en termes relatius. És a dir un esport que respecti el valor del màxim resultat absolut i que al mateix temps permeti espai per a altres valors, potser més tolerants, on hi hagi lloc per a tothom.

Per aconseguir-ho, hem hagut de proposar-nos partir d'una base d'àmplia participació i mantenir-la sempre així, recolzant a tots els atletes amb independència de la seva vàlua tècnica.

Volem fer atletisme per a tothom, que tothom conegui el nostre esport i que el vegi com una pràctica física útil per al seu desenvolupament. Si des d'aquí s'ha volgut aprofundir més, nosaltres hi hem posat els mitjans (entrenadors, material, competicions, concentracions, etc.), també hem creat programes de recerca de talents, és clar, però el nostre principal anhel és que un gran nombre de joves (principalment) conegui el nostre esport i el vulgui practicar, ja sigui en forma lúdica o clarament competitiva.

És per això, que organitzem gran varietat d'activitats en atletisme (competicions diferents, tradicionals, curses, activitats lúdiques, tallers d'atletisme, etc) sempre buscant noves

opcions, ja que volem augmentar l'interès del jove per l'esport, que el pot portar a adquirir nous valors molt importants per a ell avui en dia.

Creiem que li pertoca a les Federacions esportives assumir el paper que se li reclama, com és el de vincular-se en la recerca de la participació dels joves en el món esportiu.

Els objectius

En el temps que portem de contacte amb els joves, ens hem adonat que per a ells no resulta atractiu estar vinculat a les Federacions esportives, sobretot degut a un potenciament generalitzat de les diferències entre els nivells tècnics (diferències que per molts joves són insuperables) i per un nivell jeràrquic difícilment comprensible per a ells.

Certament, algunes Federacions esportives tenen més facilitat en vincular als joves en la pràctica del seu esport, degut a què aquests són molt més populars (TV, mitjans de comunicació, etc.) però això no ens desanima, molt al contrari.

Sabem que una part important de les raons de la no pràctica tant generalitzada de l'atletisme, amb respecte a d'altres esports se centren en:

- Desconeixement de totes les disciplines que componen l'atletisme.
- Esport que d'alguna manera implica solitud, dramatisme (l'atleta contra tots, sense l'ajut de ningú).
- Una certa fredor (manca de relació constant amb companys).

El jove i l'adolescent d'avui en dia, degut a la seva fragilitat psicològica veu atemptada la seva necessitat d'autoafirmació amb pràctiques esportives que en un principi es presenten tan fredes com aquesta.

Abans de començar amb una anàlisi més exhaustiva del nostre entorn social, ens varem voler plantejar els nostres objectius des d'un punt de vista que arribi a vincular els joves amb la pràctica atlètica sense que això suposi cap experiència desagradable per a ells.

- a) Pensem que pot ser negatiu una entrada molt brusca a la pista i a les competicions tradicionals i que cal buscar opcions intermèdies per començar, sobretot en el propi mitjà de l'alumne i sovint en forma de jocs.

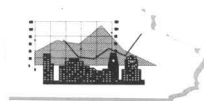

Foto 1. La promoció de l'atletisme vincula a tots: atletes, jutges, entrenadors, voluntaris, etc.

- g) Potenciem la vàlua dels voluntaris en el món de l'Atletisme

La realitat social de l'entorn

Abans de començar a elaborar un pla d'aquest estil caldrà que ens plantejem, òbviament, uns objectius; però aquests no seran efectius si no coneixem la realitat de l'entorn social on vivim.

El primer pas que ens vàrem plantejar, va ser el de conèixer el país. Un breu recorregut per la seva història, llengua, cultura i costums, ens va permetre veure quina era la població existent, la seva nacionalitat (important en el nostre cas en concret, ja que cal esmentar que existeix un gran volum d'emigrants), el seu nivell cultural, el tipus d'economia que la mou i altres fets socials remarcables.

Això ens va portar a conèixer una mica els costums dels habitants d'aquest país i per tant veure quines eren les seves ocupacions principals en el seu temps d'oci, i sobretot els d'una franja d'edat (10-18 anys) que és la més important per nosaltres. Per entendre-ho més clarament posarem un exemple: un percentatge molt elevat de la població que habita a Andorra està format per emigrants d'Espanya, i d'aquests, molts són de llocs propers al Principat. Això fa que en els dies lliures, moltes famílies aprofitin per viatjar als seus llocs d'origen. Conclusió: és difícil crear activitats esportives en ponts llargs o festes assenyalades de més de dos dies, ja que els joves acostumen a sortir fora del país amb les seves famílies.

Hi ha altres factors remarcables, com és el fet que Andorra gaudeix d'un gran ventall de possibilitats de pràctica esportiva, sobretot degut a una molt nombrosa quantitat d'instal·lacions esportives.

La realitat escolar

És imprescindible, també, conèixer el món educatiu del país on estem. Una ràpida informació sobre el nombre de joves escolaritzats –per franges tipus de centres educatius, i sistemes d'ensenyament– s'imposa abans de començar qualsevol treball organitzatiu.

Així doncs, hem anat a parlar amb tots els directors i professors d'Educació física dels diferents centres escolars d'Andorra, per exposar-los el nostre projecte i demanar-los informació que considerem bàsica per poder aplicar el nostre programa.

- b) En la programació de les activitats hem mirat de tenir en consideració la importància del grup d'amics i així valorar i donar opció al treball i als jocs i competicions per equips (per exemple: campionats interescoles, competicions paral·leles, etc.)
- c) Hem volgut deixar clar, que s'ha de valorar per part dels tècnics el contingut humà de l'atleta i potenciar-lo sobre les seves capacitats tecnicofísiques (cal distingir la persona de l'atleta).
- d) No volem prestar una atenció exagerada als campions, si no és com a membres d'un grup d'amics que s'ho passen bé junts. Evitem confrontacions entre els dotats i els menys dotats.
- e) Relacionem la pràctica de l'atletisme amb d'altres activitats, amb d'altres esports (per exemple: la creació de la Volta a Andorra per etapes).
- f) Volem vetllar per la formació permanent de tècnics, professors i animadors de l'atletisme.

El pla pilot

L'any 1989 la Federació Andorrana d'Atletisme es va proposar relançar aquest esport, poc després d'ésser admesa com a membre de la IAAF (Federació Internacional d'Atletisme). Per aquesta raó, els tècnics que allí treballàvem ens vam veure en l'obligació de preparar un pla que aportés nous atletes i que donés a conèixer la realitat d'aquest esport i les seves particularitats.

Després d'un coneixement més o menys exhaustiu de l'entorn social i escolar del país, vàrem establir un ordre lògic d'activitats a realitzar per poder complir els nostres objectius. L'esquema 1 ens les mostrarà i tot seguit passem a explicar-les.

Avaluació del coneixement de l'atletisme en el món escolar

Mitjançant unes senzilles enquestes on l'alumne respon a preguntes de coneixement general de l'atletisme (proves que el componen, principals atletes nacionals i internacionals, etc).

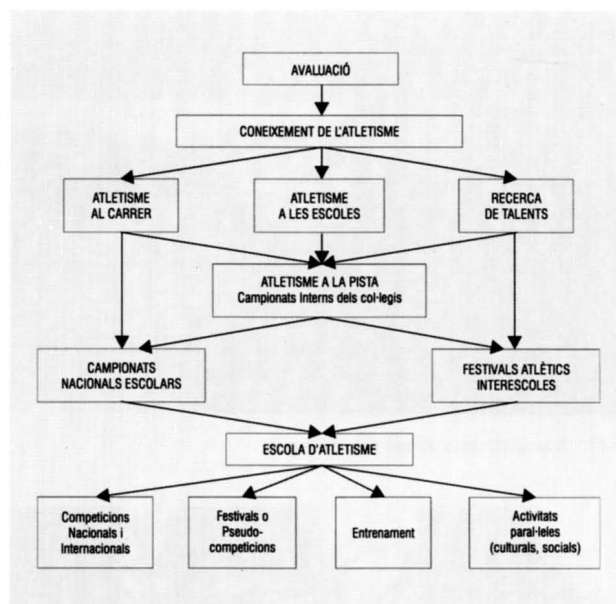
Aquesta enquesta (veure taula 1) també intenta valorar el nivell d'acceptació d'aquest esport entre l'alumnat, comparant-lo amb els altres i la potencialitat de pràctica atlètica per part de cada alumne en concret.

Les dades ens donaran un coneixement sobre què entenen els alumnes per atletisme, quines són les possibilitats reals de pràctica que tenim, abans de començar una campanya pel coneixement de l'esport.

Facilitació del coneixement de l'atletisme

Un cop finalitzada la primera avaluació i contrastades les dades més rellevants, ens proposem donar a conèixer més el nostre esport entre els alumnes, començant per allò que pot resultar més atractiu. Amb aquest objectiu s'han passat uns vídeos pels diferents col·legis. Busquem dos finalitats principals:

- Donar a conèixer totes i cadascuna de les disciplines que componen l'atletisme de forma succinta, per mirar que l'alumne tingui un coneixement real i no parcial (com acostuma a succeir) del que suposa la pràctica d'aquest esport.
- Mostrar la pràctica atlètica com una pràctica alternativa on amb propostes noves i diferents, es pot fer també esport amb un grup d'amics.

Esquema 1. Activitats de promoció de l'atletisme.

ENQUESTA SOBRE EL CONEIXEMENT DE L'ATLETISME EN EL MÓN ESCOLAR

1. Practiques atletisme? ☐ SÍ ☐ NO
2. Si has contestat que SÍ, on el practiques?
3. Si has contestat que NO, pots dir perquè?
☐ Visc lluny de l'Estadi.
☐ No m'agrada.
☐ Faig altres esports.
☐ No tinc amics que facin atletisme.
☐ No he provat mai.
☐ Altres.
4. Si volguessis practicar un esport, quin escolliries? (Ordenal's per ordre de preferència)
 BÀSQUET - JUDO - NATACIÓ - ATLETISME - VOLEIBOL - FUTBOL - GIMNÀSTICA - ALTRES
5. Si tinguessis amics que fan atletisme, t'apuntaries amb ells?
☐ SÍ ☐ NO
6. Coneixes els campions d'atletisme? Ordena cada atleta amb la seva prova.

CARL LEWIS	1.500 M
SERGEI BUBKA	DECATHLON
FERMIN CACHO	VELOCITAT
ANTONIO PEÑALVER	SALT DE LLARGADA I VELOCITAT
MARLENE OTTEY	SALT AMB PERXA
7. Coneixes cap atleta andorrà? ESCRIU EL NOM I LA PROVA QUE FA.

Taula 1. Evaluació del coneixement de l'atletisme.

Atletisme a les escoles

Paral·lelament a l'activitat anterior i de comú acord amb els directors dels centres educatius i els seus professors d'Educació Física, s'inicia la pràctica de l'atletisme a les escoles. Són molts els centres escolars que volen dedicar una unitat didàctica del curs a l'ensenyament de l'atletisme. En aquesta Unitat, els entrenadors de la Federació i el

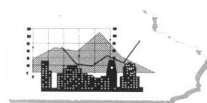

Foto 2. El miniatletisme, una alternativa per a les més joves.

Foto 3. La Cursa Atlètica "Volta Andorra" ha significat un nou impuls, combinant noves tendències atlètiques.

professor proposen pràctiques atlètiques en el propi col·legi (tallers d'atletisme, miniatletisme, tot tipus de jocs vinculats amb l'atletisme, etc.).

Atletisme al carrer

Durant tota la temporada, acostem l'atletisme a la gent del carrer i evidentment als joves, amb activitats de lliure partici-

pació, que podem fer coincidir amb festes majors, festes populars o iniciatives pròpies. (per exemple: la *Gran cursa popular d'Andorra*).

Ens sentim especialment orgullosos de la *Volta atlètica Andorra per etapes* (una cursa amb el mateix funcionament que una cursa ciclista per etapes; una a cada parròquia d'Andorra, amb mallot de líder, àmplia participació escolar i popular, premis i records per tothom, etc.) especialment per l'amplia acollida i bona rebuda que ha tingut en el món escolar.

Atletisme a la pista

Quan les activitats al propi col·legi s'han acabat (unitat didàctica) i per tal que el coneixement i la pràctica sigui el més real possible, traslladem tots els alumnes de l'escola (sense obligar ningú) a l'estadi d'atletisme per a realitzar competicions entre les diferents classes i/o cursos, o bé pràctiques atlètiques alternatives. (Encara que moltes vegades es realitzen competicions amb marques validades, aquesta no és la intenció última d'aquestes activitats. Els resultats d'aquestes competicions són pura anècdota.)

L'objectiu veritable és que l'alumne conegui "in situ" l'estadi, amb tot el seu material (màrfaqes, fossars, gàbies de llançament, tanques, etc.) i que el farà acostar encara més a la realitat d'aquest esport.

Festivals atlètics interescoles

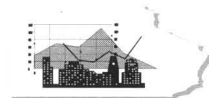
Quan aquest mètode de treball s'ha realitzat amb diferents centres educatius, ens proposem la realització de Competicions a l'estil tradicional. I ho fem organitzant campionats interescoles. Cada centre desplaça els seus alumnes a l'estadi i competeixen pel seu col·legi. Tots hi poden participar sense limitació.

S'estableix un col·legi guanyador en funció d'un senzill reglament de competició, amb l'objectiu d'estimular a tots els alumnes a tornar a repetir l'experiència els anys següents. Les disciplines atlètiques són senzilles, però intentem fer-ne una, si més no, de cada especialitat atlètica (cursa, salt, llançament, etc.).

Els campionats nacionals

Finalment s'organitzen els campionats nacionals escolars, on els joves hi poden participar lliurement, sense cap vinculació amb l'escola.

Aquí estudiem quins són els atletes amb més aptituds futures, i s'intenta involucrar-los en una pràctica atlètica més constant,

passant a formar part, si ho desitgen, de l'Escola d'atletisme del club d'atletisme Valls d'Andorra.

En aquests campionats també oferim la possibilitat de practicar miniatletisme per als més petits, amb una sèrie de jocs i activitats preatlètiques on ningú perd ni guanya i tots reben uns senzills records per participar.

L'Escola d'atletisme

Tot aquest treball explicat anteriorment convergeix en l'Escola d'atletisme del CAVA. L'Escola admet atletes de 10 a 16 anys (benjamins a cadets) i realitza entrenaments diaris durant quasi tota la temporada atlètica. Amb una planificació general realitzada per aquesta escola en concret, l'escola no té com objectiu aconseguir grans marques dels seus atletes de forma immediata, sinó preparar-los per tal que millorin les seves potencialitats tecnicofísiques de cara a quan deixin de pertànyer a l'escola per incorporar-se a les categories superiors.

Per valorar el treball d'aquesta escola no utilitzem la millora de les marques, les medalles als diferents campionats, etc. El barem utilitzat consisteix en veure si els diferents atletes arriben a assolir els objectius establerts per a cada categoria, en funció de les seves possibilitats, i aquests es quantifiquen de forma diferent a marques, mínimes i medalles. L'escola crea entrenaments, competicions, activitats alternatives (viatges, excursions, etc) a més d'intercanvis internacionals, etc.

La captació de talents

Durant tot el curs escolar, també es realitza un senzill programa de captació de talents. Mitjançant uns tests que es realitzen a totes les escoles (per el moment s'han realitzat en centres de BUP o edats similars) es pretén descobrir aquells alumnes amb capacitats potencialment altes per a la pràctica atlètica del futur.

Ens plantegem una bateria de tests fàcils i no massa extensos (per adaptar-nos a horaris i possibilitats materials dels diferents col·legis) on es pretenen valorar les qualitats físiques més rellevants en atletisme.

Amb aquests tests que es realitzen cada any a gairebé un miler d'alumnes, es pretén també valorar el nivell d'aptitud física de l'alumnat de tot el Principat d'Andorra. (Val a dir que els resultats dels tests són immediatament demanats pels professors d'educació física dels centres escolars, per ajudar-los a completar les seves dades sobre els alumnes i tenir un

Foto 4. Un dels equips del campionat interescolar.

coneixement global de quin és el nivell físic dels alumnes d'aquestes edats a tot el país.)

Els alumnes amb resultats més destacats són convidats a formar part del CAVA i/o de la seva escola d'atletisme. (Actualment s'estan potenciant els llançaments –especialitat tradicionalment feble a Andorra– en el nostre club, gràcies als bons resultats de la prospecció de talents a les escoles.)

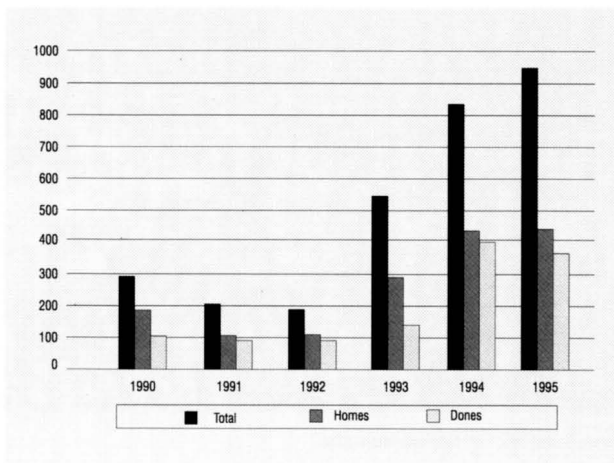
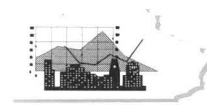
Activitats paral·leles

Partint de la filosofia que hem exposat al principi d'aquest escrit, considerem que també és molt important desenvolupar activitats que es complementin amb l'esport, però, potser des d'una òptica diferent.

Intentem crear o refermar constantment un cercle d'amics que conformen la família atlètica. Excursions, xocolatades, costellades i altres activitats que realitzem al final de les competicions o en dates assenyalades, formen part de l'oferta en activitats paral·leles que volen refermar la relació social entre aquells que directa o indirectament es dediquen a treballar en bé de l'atletisme.

Els resultats

Els resultats d'aquest extens treball s'han començat a veure tot just ara i creiem que en els propers anys començaran a destacar encara més. Serveixi com a exemple dir que en els darrers cinc anys s'ha triplicat la quantitat de joves que han participat en activitats atlètiques a Andorra.

Gràfica 1.

La gràfica 1 ens mostra el nivell de participació dels joves en l'atletisme.

Com els alumnes de l'escola d'Atletisme desemboquen a les files del CAVA (l'únic club d'atletisme del Principat d'Andorra) és obvi que aquest es veïés millorat en els darrers anys. La temporada 1993/94, el CAVA va situar-se en el tercer lloc dins el barem de clubs que realitza la Federació catalana d'atletisme, en categoria absoluta, i en segon lloc en categoria júnior (aquest barem està realitzat en funció del rànking català de cada temporada) per davant de clubs amb molta més tradició atlètica que el nostre i amb molts més anys de treball.

Les medalles en campionats absoluts i júnior, la millora de les marques aconseguides, resultats en les lligues de clubs, etc., han fet que el nostre club pugés de forma més o menys ràpida en els darrers anys, com a conseqüència de tot el treball que es ve desenvolupant en la promoció de l'atletisme.

Conscients com som, de les nostres limitacions—per la tradició atlètica al nostre país, per nombre d'habitants, per la rigor climàtica i d'altres factors—no volem aturar-nos aquí i per tant

considerem que aquest treball no està en absolut acabat; cal crear noves alternatives i noves idees per a millorar la pràctica de l'atletisme ja que tota aquesta tasca no té sentit, si no és en la seva continuïtat any rera any.

Que aquest petit treball, realitzat de forma molt específica vers l'entorn social on es desenvolupa, pugui resultar d'ajut a algun col·lectiu de persones que persegueixi els nostres mateixos objectius, ha estat la motivació principal per la qual hem volgut realitzar aquest senzill escrit.

Només volem destacar, per acabar, que sense l'ajut de persones vinculades directa o indirectament a l'atletisme (directors d'escoles, professors d'educació física, voluntaris, afeccionats, jutges, etc) tota aquesta feina no pot desenvolupar-se correctament, pel que des d'aquí volem agrair a tots ells la seva voluntat i el seu esforç.

Bibliografia

- BALSEWITSCH, V. K. i Cols. (A.N. PAVLOV i E.P. SCHERBAKOV) (1982), Càtedra de Ciències Pedagògiques de l'Institut de Cultura Física d'OMSK. "Cómo formar los grupos de Jóvenes destinados a las escuelas deportivas". *II Conferència Nacional de la Unió Soviètica sobre "Problemes de l'Esport juvenil"* 1971. Publicat a *Cuadernos de Atletismo* (Iniciación atlética núm. 7) RFEA. Madrid.
- CARLI CESSI, A.M. Consigliere Comitato Regionale FIDAL. "Obiettivi strategici periferici per la promozione, l'incentivazione e la pratica dell'atletica leggera tra le giovani generazioni". *I Conferència Nazionale dei quadri Centrali e periferici della FIDAL*. Firenze 1990. Publicat a *ATLETICASTUDI*. Any XXI: Lug-Ago 1990 núm. 4.
- MISSAGLIA, M. Segretari General del UISP (Unione italiana dello sport popolare). "L'organització de la participació en l'esport". *Apunts d'Educació Física*, núm. 3 Març 1986.
- SIQUIER I FADÓ, S. Servei Activitats de la D.G.E. "El pla de tecnificació esportiva a Catalunya. Una realitat en suport de l'esport català". *Apunts d'Educació Física*, núm. 25. Setembre 1991.